

Melinda and Melinda: Cinema crepuscular

Joan Obrador

No, no diré que la darrera pel·lícula de Woody Allen no m'ha agradat. Primer perquè sóc d'aquells que consideren que un bon comentari cinematogràfic no s'ha de sustentar sobre criteris *subjectius* i, segon, perquè he gaudit tant amb l'extensa filmografia del director de Manhattan que seria incapaç de dir que un film seu no té valor. Sóc d'aquells que davant d'aquell director esquifit mostra una actitud de reverència que s'apropa al sentiment religiós.

Emperò, *Melinda and Melinda* pateix un greu inconvenient des del punt de vista estructural: Woody Allen ha substituït pràcticament tota l'acció argumental pels llargs diàlegs dels sofisticats novaiorquesos que habiten el seu darrer film. Segur que hi haurà qui dirà que una característica definitiva de tota la seva obra és la presència de d'aquest tipus de personatges —xerradors, histriònics i genials—. Si repasséssim la seva filmografia la llista seria gegantina. Ara bé, el que succeeix és que, amb *Melinda and Melinda*, Allen ha ultrapassat un límit que fa impossible, a la vegada, qualsevol drama o qualsevulla comèdia. Com sabem, si ja l'heu vista, la pel·lícula comença amb un petit grup d'intel·lectuals que mantenen una interessant tertúlia sobre el valor de l'obra d'art, el tema en disputa és si és millor la comèdia o el drama a l'hora de reflectir la *vida*. El director del film, evidentment, no participa de la discussió, però decideix donar la seva lliçó als tertulians. El propòsit manifest d'Allen és demostrar que són igualment vàlids els dos estils dramàtics a l'hora d'a-

propar-nos a una *realitat* sempre sorprenent. I decideix fer el que ningú, que jo sàpiga, s'havia atrevit a fer fins al dia d'avui: filmar a la vegada un drama i una comèdia amb el mateix contingut argumental. Sembla que el gran amant del jazz antic, a les acaballes de la seva carrera fotogràfica, ha decidit explorar camins que mai ningú no havia gosat. Bé, de bell nou, se'm podria dir que Allen sempre ha intentat obrir camins inescrutats: *Todo lo que quiso saber sobre el sexo...* (1972) *Zelig* (1983) *La rosa púrpura de El Cairo* (1985). I que és lloable que un cineasta aspiri a l'originalitat, fins al darrer moment de la creació artística.

Woody Allen, més que un director absolutament original, és un símptoma. Abans, les seves pel·lícules havien de ser interpretades en clau psicològica: ja fos perquè ell fes la seva pròpia psicoanàlisi en públic, o perquè tractés qualche aspecte universal de la psicologia humana: la por a la mort, l'amor, la gelosia, la psicologia criminal, les relacions entre germanes... A *Melinda and Melinda* realment no existeix aquesta anàlisi psicològica; perquè la dramàtica vida de Melinda és simplement una excusa per fer un joc cinematogràfic. De fet, és una proposta que deliberadament eludeix qualsevol possibilitat que l'espectador pugui identificar-se amb els personatges que veu en la pantalla: primer, la història de Melinda, en les dues versions, mai no es presenta davant l'espectador, constitueix un passat ocult; segon, l'acció real és sistemàticament elidida i substituïda per torrents de paraules desbocats i, tercer, els personatges no interpreten els seus sentiments, sinó que els expliquen continuament. El

resultat és una pel·lícula distant ... gairebé gèlida. És com si el vell Allen hagués volgut fer impossible el sentiment que ha de provocar tot drama, tota comèdia, que valguin la pena. Els antics l'anomenaven amb el terme catarsi. De fet, crec que la majoria d'espectadors no sabrien diferenciar entre la Melinda dramàtica i la còmica. Només vàrem riure tres persones dins el cinema

Em demano per quina raó, el pensador Woody Allen va decidir construir una pel·lícula com aquesta. L'única resposta que se m'acudeix és que no va poder trobar un millor camí per criticar una societat, que és la seva, que no li agrada: la *Melinda* còmica incideix sobre una societat superficial, una societat que és incapaç de viure l'amor amb la profunditat que requereix, on són "tan bones persones", tan racionals, que intenten no ballar-se quan troben la seva estimada espasa al llit amb un altre. La *Melinda* tràgica apunta cap a uns dels grans drames de la societat nord-americana actual: "és tan senzill comprar una pistola i matar al teu amant, si t'enganya amb un altre!". Crec que Woody Allen ha tornat a donar una lliçó a algú... i ens ha mostrat l'autèntic camí que ha de seguir el cineasta de ficció a l'hora de fer la crítica social. Perquè ell no vol fer documentals polítics, ell aspira al fet que la seva creació, sigui dramàtica o còmica, ens ajudi a comprendre un món que, massa sovint, se'n manifesta com un enigma.

I, per acabar, era del tot impensable que en món dominat pel bel·licisme més atroç com el que estem vivint ara mateix, el geni novaiorqués hagués estat capaç d'elaborar una comèdia com les d'abans. ■

